

- D. De onderkaak wordt geïmmobiliseerd met behulp van spalken of eyelets.
- E. Intra-articulaire injectie met een cortisone preparaat.
- F. Operatieve behandeling waarbij een condylectomie wordt verricht.

Het stadium F van het therapieschema wordt slechts zeer zelden bereikt. In een periode van 10 jaar moest 4× tot operatieve behandeling worden overgegaan. Bij toepassing van dit therapieschema blijken ongeveer 80% van de patiënten met kaakgewrichtsklachten zelfs niet het stadium C te bereiken, aangezien zij reeds goed reageerden op de therapie in fase B.

Het rust geven aan het kaakgewricht zoals dit wordt aanbevolen in stadium B, bestaat uit de volgende instructie:

1. het gebruik van zacht voedsel,
2. niets afbijten met de incisieven,
3. een mondopening groter dan 20 mm vermijden,
4. voornamelijk kauwen aan die zijde waar het kaakgewricht pijnlijk is.

Tegelijkertijd wordt een oefentherapie ingezet. Het doel van de oefeningen is het aanleren van een scharnierbeweging van het kaakgewricht. Het principe van deze oefeningen werd reeds door Schwartz aangegeven, doch momenteel worden enige modificaties toegepast met o.a. isometrische contractioefeningen.

Er zijn twee belangrijke factoren aanwijsbaar die het zinvol maken de oefenbehandeling van patiënten met kaakgewrichtsklachten te verwijzen naar een fysiotherapeut:

1. De fysiotherapeut is beter dan wij, in staat om een oefenbehandeling te begeleiden. Hij is er aan gewend met het nodige geduld oefeningen te expliceren, corrigeren en zondig te modificeren.
2. De fysiotherapeut beschikt over hulpapparatuur waarbij hij een diepe warmte middels de radarthermie kan toedienen. Hiermee wordt een stimulerend en analgetisch effect bereikt. Daarnaast kan een micromassage worden toegepast met behulp van ultrasonore trillingen.

Om het toepassen van de oefenbehandeling zowel voor de fysiotherapeut als voor onszelf te vereenvoudigen werden instructiebladen samengesteld. Er is één instructieblad voor de patiënten die de neiging hebben tot bilaterale habituele luxatie. Daarnaast zijn er instructiebladen voor de patiënten die de neiging hebben tot een scheve openingsbeweging naar rechts of wel naar links.

Met nadruk dient erop gewezen te worden dat fysiotherapeutische behandeling bij kaakgewrichtsklachten op zijn minst enkele weken (met een frequentie van 2 of 3 keer per week) moet worden gecontinueerd alvorens een effect over het behandelingsresultaat mag worden uitgesproken.

Dr. R. F. van Hoof,
secretaris Ned. Ver. v. Mondheel-
kunde en Chirurgische Prothetiek,
Bethel-ziekenhuis,
Delft.

BINNENLAND

VOORLICHTINGSBUREAU VOOR DE VOEDING

Jaarverslag over 1971

Aan het uitgebreide *Verslag van de werkzaamheden van het Voorlichtingsbureau voor de Voeding over 1971* ontleent de Redactie gaarne het volgende.

Inleiding

Volgens de futurologen zal in het jaar 2000 ruim 80% van de beroepsbevolking zijn belegde boterham verdienen binnen de muren van een kantoorgebouw. Daarbij zal een belangrijk deel van het administratieve massawerk door de computer worden overgenomen. Dit betekent een duidelijke beperking van het aantal werkuren van de mens en derhalve meer tijd voor creativiteit en lichamelijke activiteit.

Dit betekent ook dat in de loop der jaren men zich bewust moet worden van deze veranderingen en dat daarbij het voedingspatroon zal moeten worden aangepast. Maar wij leven nog niet in het jaar 2000 en daarom doen wij er wellicht beter aan ons tot de huidige voedingsaspecten te bepalen.

Vast staat dat de mens van thans bewuster gaat leven en wie bewuster leeft, zal zich ook het bewuster eten eigen moeten maken. Alleen al uit dien hoofde blijft wetenschappelijk verantwoorde voorlichting noodzaak. Toch ligt de taak van het Bureau niet uitsluitend op het gebied van de voorlichting. Het gaat hier ook om een doelgerichte opvoeding.

Er is door het Bureau dan ook veel tijd besteed aan de actie Voeding en Tandzorg die op vele plaatsen in het land werden ondernomen. Daarbij is er naar gestreefd de kennis van de medewerkers(sters) aangepast te doen zijn aan de huidige wetenschappelijke inzichten.

Gemakkelijk lag ook het contact met Het Ivoren Kruis en met de tandheelkundige professie, vooral wat betreft de schooltandartsen. Enkele van deze contacten leidden tot acties. Deze acties hebben een verschillend karakter: sommige zijn plaatselijk, andere regionaal en alle met een verschillende aanpak en verschillende initiatiefnemers. Helaas blijkt de financiering vaak een groot probleem te vormen. Opgemerkt dient te worden, dat de meeste acties niet lang genoeg zijn voortgezet om te kunnen beoordelen welke aanpak het meest succesvol is. Het ligt daarbij voor de hand dat een longitudinale activiteit meer effect sorteert dan een zgn. „prik“-actie, ook al wordt deze geregeld herhaald. Hoe moet nu zulk een actie op lange termijn er uitzien? Er is te dien opzichte uitvoerig van gedachten gewisseld met de hoogleraren in de Preventieve Tandheelkunde Backer Dirks en König en met de directeur van Het Ivoren Kruis om samen te overleggen op welke wijze moet worden gehandeld om uniformiteit in de voorlichtingsactie over voeding en tandbederf te bereiken. Daarbij zijn bepaalde „regels“ opgesteld, die het welslagen van een actie ten goede zullen komen, waarbij de praktijkervaring van de „Actie Ede“ als uitgangspunt heeft gediend. Tevens is getracht een „pooling“ tot stand te brengen van het huidige voorlichtingsmateriaal.

Het Bureau volgt alle acties – als het daartoe in de gelegenheid wordt gesteld – nauwgezet. Het streeft naar een bundeling van krachten en zoekt daartoe steeds contact met de Kruisverenigingen,

Het Ivoren Kruis en de Nederlandse Vereniging voor Sociale Tandheelkunde.

Van het Bestuur

Op 3 februari 1971 werd als opvolger van Prof. Dr. C. den Hartog, Ir. Dr. J. A. Maas tot directeur van het Bureau benoemd. De *Commissie van Advies betreffende voedingsvoorlichting en tandcariës* (voorzitter Prof. O. Backer Dirks) beëindigde op 23 december haar werkzaamheden, daar de actie Gezond Gebit (in Ede) voor wat het aandeel van het Voorlichtingsbureau voor de Voeding betreft, afgerond was. Het actiecomité bestaande uit inwoners van Ede, zal de tandcariës blijven bestrijden.

Kadervoorlichting

Het Bureau adviseerde in en nam deel aan de kaderdagen, die de Nationale Federatie voor Huishoudelijke en Gezinsvoorlichting organiseerde. De eerste dag werd onder meer het kernpunt van de voedingsvoorlichting tandcariës door tandarts M. D. Hage ingeleid.

De acties, overal in den lande ontstaan, maken een gezamenlijk optreden en een beleidsbepaling van de voorlichtingsinstanties noodzakelijk. Met Het Ivoren Kruis bestond hiervoor al jaren contact. Samen met de directeur van deze vereniging en de hoogleraren in de Preventieve Tandheelkunde Backer Dirks en König, wordt getracht een minimum pakket van eisen op te stellen, dat aan een actie gesteld zou moeten worden.

De afdeling Preventieve Tandheelkunde van de Katholieke Universiteit te Nijmegen heeft bij het Preventiefonds gelden gevoteerd voor ontwikkeling en onderzoek van G.V.O.-programma's in kleuter- en basisonderwijs. Als „pilot-study” zijn activiteiten op Nijmeegse basisscholen ontwikkeld, waarbij het Bureau heeft geadviseerd.

Acties via de gezondheidszorg

Het Bureau is nauw verbonden met de activiteiten van de door de gemeente 's-Gravenhage in het leven geroepen longitudinale *Actie Verbetering Voeding en Tandzorg*.

De door de dirigerend schooltandarts S. J. M. Karis te Eersel geïnstigeerde actie werd een succes. Deze actie werd besproken in het Nederlands Tandartsenblad. Zij kan als voorbeeld dienen voor kortdurende activiteiten, die – mits regelmatig herhaald – zeer waardevol kunnen zijn.

„Gezonde tand in West-Friesland” zal de naam worden van een actie, die de dirigerend schooltandarts A. D. Schuytemaker uit Midwoud, in regionaal verband wil voeren op de scholen. Reeds nu kan worden medegedeeld, dat deze actie een groot succes is geworden.

Evaluatie van de voorlichting

In het kader van de *Actie Gezond Gebit Ede* vond reeds eerder een motievenonderzoek plaats met betrekking tot de discussiemethode. Uit een vergelijking van de uitkomsten van het voedingsonderzoek dat aan de actie vooraf ging en het onderzoek dat daarna plaatsvond, bleek slechts op één punt een statistisch significant verschil met de controlegroep aanwijsbaar: in Ede werd de verhouding „slecht” snoep tot de totale hoeveelheid snoep beter. Ten aanzien van andere variabelen kon geen significant verschil worden aangetoond. Wel was er een aanduiding dat de actie tot veranderde gewoonten aanleiding had gegeven. Het leek derhalve niet opportuun in 1971 nog eens een voedingsonderzoek te

verrichten. In november 1971 werd in plaats daarvan een motievenonderzoek verricht, gebaseerd op de gegevens van het tweede voedingsonderzoek, dat in nauwe samenwerking met het Voorlichtingsbureau door het Instituut van Sociaal-Wetenschappelijk en Economisch Onderzoek (I.S.E.O.) werd uitgevoerd.

Dit Jaarverslag over 1971 van het Voorlichtingsbureau voor de Voeding is eveneens afgedrukt in het maandblad *Voeding* van 15 maart 1973, jaargang 34, nummer 3.

BENOEMING J. A. TOLMEIJER

Collega J. A. Tolmeijer (Rotterdam) is benoemd tot gewoon lector in de faculteit der geneeskunde aan de rijksuniversiteit te Rotterdam, om onderwijs te geven in de Kaakchirurgie.

Voor zijn benoeming tot lector was collega Tolmeijer als wetenschappelijk hoofdmedewerker reeds verbonden aan de RU te Rotterdam.

PROMOTIE

C. L. Davidson

Op vrijdag 30 maart 1973 promoveerde Drs. C. L. Davidson (Amsterdam) tot doctor in de wiskunde en natuurwetenschappen aan de rijksuniversiteit te Groningen, op een proefschrift getiteld: „Ontharding van glazuur, een fysisch-chemisch model van carieus glazuur”.

Promotor was Prof. Dr. J. Arends, co-promotors waren Prof. Dr. L. H. van der Tweel en Prof. Dr. W. G. Perdok.

Dr. C. L. Davidson is hoofd van de afdeling Tandheelkundige Materiaalwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam.

NEDERLANDSE GROEP VOOR BINDE- EN STEUNWEEFSELS

Programma bijeenkomst op zaterdag 2 juni 1973

Op zaterdag 2 juni 1973 organiseert de *Nederlandse Groep voor Bind- en Steunweefsels* een bijeenkomst in Collegezaal II van het gebouw van de Faculteit der Geneeskunde van de Vrije Universiteit, gelegen aan de Van der Boechorststraat 7 te Amsterdam.

Het programma omvat de navolgende voordrachten:

- 10.00–10.30 uur: Prof. Dr. B. Houwink (afd. Preventieve en Sociale Tandheelkunde): „Onderzoek naar de brekingsindex van glazuurapatie”.
- 10.30–11.00 uur: Dr. J. H. M. Wöltgens (laboratorium voor Preventieve Tandheelkunde): „Invloed van difosfonaten op de anorganische pyrofosfatase bij zich ontwikkelende hamstermolaren”.
- 11.30–12.00 uur: Dr. J. C. Bodegom (afd. Orthodontie): „Inductie van bindweefsel door getransplanteerde tandkiemen”.
- 12.00–12.30 uur: Dr. K. de Groot (afd. Materiaalkunde): „Botinductie door subcutane implantatie van ontcalcite tanden”.

Alle voordrachtgevers zijn verbonden aan de Subfaculteit der Tandheelkunde van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Zij houden ieder een voordracht van 20 minuten, waarna 10 minuten discussie volgt.

Het aanvangstijdstip van de bijeenkomst is 9.30 uur, terwijl van 11.00–11.30 uur gepauzeerd zal worden.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE NIJMEGEN

Aankondiging programma 7 juni 1973

Op donderdag 7 juni a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de collegezaal van het gebouw voor klinische tandheelkunde, Philips van Leydenlaan 25, Heyendaal te Nijmegen.

Aanvang 20.00 uur precies.

Programma:

Prof. Dr. F. P. G. M. van der Linden: Partiële vaste apparatuur-behandeling.
H. de Koomen en C. Lekkas: De immediaatprothese.

Datum volgende klinische avond: 4 oktober 1973.

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDINGEN

Ter gelegenheid van haar 64e verjaardag heeft H. M. Koningin Juliana de collegae G. Th. E. R. Arnold te 's-Gravenhage en H. Zuidersma te Oosterwolde (gem. Ooststellingwerf) resp. benoemd tot officier en tot ridder in de orde van Oranje Nassau.

Voorts is de eremedaille, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau, in goud, bij bevordering, toegekend aan de heer F. N. F. van der Vliet, tandtechnicus te Roermond.

STICHTING FILM EN WETENSCHAP

Eerste prijs op Video-Festival

De Utrechtse Stichting Film en Wetenschap heeft in Londen op 30 april j.l., tijdens het Vita-festival (Video Industrial Training Awards), een eerste prijs behaald met het inzenden van een educatief televisieprogramma, getiteld „Kroon- en brugwerk”.

In de totstandkoming van dit programma - dat in opdracht van de afdeling Prothetische Tandheelkunde van de R.U. Utrecht werd vervaardigd - heeft collega O. J. Notterman een belangrijk aandeel gehad.

Deze eerste prijs bestond uit een trofee - de golden award en een video-cassetterecorder. Uit 29 inzendingen op het gebied van industriële vorming en beroepsonderwijs werden twee golden en twee silver awards toegekend.

Het Vita-festival werd dit jaar voor de eerste maal gehouden.

25 JAAR TANDHEELKUNDIG ONDERWIJS GRONINGEN

Oproep aan de reünisten

Op 19 en 20 oktober 1973 hoopt de Tandheelkundige Subfaculteits Vereniging Groningen het feit, dat in 1948 aan de rijksuniversiteit te Groningen met de opleiding van tandartsen werd begonnen, feestelijk te herdenken.

Ter gelegenheid van dit 5e lustrum wordt, naast een aantal festiviteiten, een bescheiden congres georganiseerd over de tandheelkundige gezondheidszorg in heden, verleden en toekomst.

De Lustrumcommissie verwacht vele reünisten en doet daarom een beroep op alle belangstellenden zich spoedig aan te melden bij de secretaris, de heer R. M. H. Schaub, p/a Ant. Deusinglaan 1 te Groningen, om wille van een goede organisatie. De kosten voor het gehele programma bedragen f 100,— per paar, waarbij moet worden opgemerkt, dat tandartsen in militaire dienst 50% reductie genieten.

STICHTING TIJDSCHRIFT VOOR TANDHEELKUNDE

Uitgave registers jaargangen 1971 en 1972

Naar het zich laat aanzien zal aan de, ook door de Redactie in hoge mate betreunde, vertraging die ontstaan is in de uitgave van de gebruikelijke jaarregisters, thans spoedig een einde zijn gekomen.

Het register behorend bij de jaargang 1971, kan als bijlage van de juni-aflevering tegemoet worden gezien, het register 1972 als bijlage van de september-aflevering. Daarmede hoopt de Redactie de achterstand definitief te hebben weggewerkt.

BLADVULLING

WETENSCHAPPELIJK PERSONEEL VAN UNIVERSITEITEN EN HOGESCHOLEN

Het wetenschappelijk personeel van universiteiten en hogescholen telde begin 1970 ongeveer 12500 leden, waaronder ruim 9% vrouwen. Bijna 40% van het wetenschappelijk personeel was werkzaam in de exacte wetenschappen, ruim 30% in de medische wetenschappen. Ongeveer 1750 personen bekleedden de rang van hoogleraar, 630 die van lector.

Ongeveer een derde van het wetenschappelijk personeel is gepromoveerd. Relatief weinig promoties vinden plaats bij de tandheelkunde en de technische wetenschappen.

(Uit: Nederlandse Staatscourant van maandag 2 april 1973 - Nr. 65).